

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

CANET LO ROIG

EL BAIX MAESTRAT

ACADÈ
MIAVA
LENCI
ANADE
LALLE
NGUA

AJUNTAMENT DE
CANET LO ROIG

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA

SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Lingüísticotècnics

RECALL I TEXT
Miquel-Àngel Pradilla i Cardona
Joan-Antoni Verge i Caballer

DISSENY
Vicent Almar

MAQUETACIÓ I GRAFISME
Guillermo Tomás Lull

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Canet lo Roig, 162

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Canet lo Roig

ISBN: 978-84-482-5697-5
Depòsit legal: V-639-2012
Impressió: Fernando Gil, S.A.

www.avl.gva.es

CANET LO ROIG

El municipi de Canet lo Roig està situat en la part més septentrional del territori valencià, al nord-oest de la comarca del Baix Maestrat. Limita, al nord, seguint el curs del riu Cervol, amb el terme de Rossell; per la part nord-est, el terme s'allarga en una llenca de territori que arriba fins al riu de la Sénia; a l'est limita amb el terme de Sant Rafel i, seguint la serra de Sant Pere, amb el de Traiguera; al sud limita amb el terme de la Jana; al sud-oest i oest, amb el de Xert, del qual el separen la mola Llarga i la mola Redona, i finalment, al nord-oest limita amb el terme de Vallibona. Té una extensió de 69,2 quilòmetres quadrats, i una població, aproximadament, de 900 habitants, el gentilici dels quals és *caneter*.

El terme és bàsicament pla i està recorregut per diversos barrancs. Només cap a l'oest presenta una sèrie d'elevacions graduals del terreny que configuren els estreps de les serres de la Barcella i de Vallibona, que és on hi ha els pocs masos del terme, en l'actualitat ja deshabitats.

En el collet on s'emplaça Canet lo Roig ja es té constància de l'existència de pobladors des de l'Edat del Bronze i l'època ibèrica. En el carrer d'Espalats, en el de Sant Antoni i en el de les Mongetades (zona antiga del nucli urbà, al voltant de l'església parroquial) s'han fet excavacions, el resultat de les quals es concreta en la troballa de ceràmica corresponent a un poblament de l'època final de l'Edat del Bronze i del començament de la cultura ibèrica (800-700 abans de Crist). Això permet afirmar l'existència d'habitants en esta època, els quals hi van viure fins a la romanització (finals del segle III després de Crist). Es troben testimonis arqueològics dispersos en el pla dels Vinyets, en la font de la Roca i en la de Vilagròs: es tracta de vestigis ibèrics, restes d'una cultura desenvolupada sota la influència dels nous habitants romans que hi van edificar granges i van cultivar vinyes i dels quals també s'hi troba una gran quantitat de restes (ceràmica sigil·lada).

El poble actual va ser fundat pels àrabs i conquistat pels cristians l'any 1237. Després de ser dominada la zona pels cristians, Jaume I va fer donació del castell de Cervera i dels seus territoris (dins dels quals es trobava Canet) als hospitalers. Llavors es va construir una fortalesa església sobre el collet de l'antic poblat (Viciania en situa la construcció el 1288 sota els designis del comanador de Cervera, Guillem de Monsoriu). Posteriorment va ser propietat de l'Orde de Montesa, el mestre de la qual, Francesc Llançol de Romaní, l'erigí en vila el 1540. El segle XVI va ser de gran prosperitat, cosa que propicià que es reestructurara l'església per a fer-la més gran. Fins a l'any 1834, Canet formà part de la setena del Maestrat Vell de Montesa. Durant la segona mitat del segle XVIII i XIX, tingué lloc una forta expansió del municipi.

El seus habitants s'han dedicat tradicionalment a l'agricultura de secà i, encara actualment, la majoria tenen les activitats agrícoles com a font principal d'ingressos. Als antics conreus de l'olivera, la vinya i els cereals es van anar afegint els de la garrofa, l'ametla i els fruiters. No obstant això, actualment l'olivera ha passat a tindre un predomini destacadíssim (93% del terreny cultivable). L'altra part de la població treballa en la indústria del moble dels pobles veïns, en la construcció o en els servicis, tot i que mantenen l'agricultura com a activitat complementària.

Els caneters celebren les seues festes al voltant del 15 d'agost; també celebren Sant Miquel, i van a les ermites de Santa Isabel i de la Mare de Déu de la Font de la Salut, esta última en el terme de Traiguera. Pel que fa a edificis remarcables, a més de l'anomenada ermita de Santa Isabel, d'origen medieval, cal destacar l'ermita del Calvari, del segle XVIII, que es troba al costat del poble, i dins del nucli urbà, l'església de Sant Miquel, gòtica amb elements renaixentistes, i la capella gòtica del palau dels Piquers. En el terme es poden visitar un grup considerable d'oliveres mil·lenàries i una rica arquitectura rural de pedra seca.

RELACIÓ DE TOPÒNIMS

ELEMENTS FÍSICS I VIES DE COMUNICACIÓ

Orografia

Coll d'en Sifre	la Talaiola
Coll de la Jana	Mola Blanca
Coll de les Bordes	Pla de les Bassetes
Cova Alta	Serra de Sant Pere (o del Solà)
Cova del Fumeral	Tossal de Canet
la Curolla	

Hidrografia

Barranc de la Barbiguera	Barranc del Triador
Barranc de la Barcella	Barranc dels Anouers
Barranc de la Cova Alta	Barranc dels Plans
Barranc de la Fontanella	Barrancs dels Plans Figueres
Barranc de la Fonteta Cigarra	Font de la Canal
Barranc de la Rambleta	Font de la Roca
Barranc de les Llobateres	Font del Vilagròs
Barranc de les Lloses	la Fontanella
Barranc de Moles	Pou de l'Amor de Déu
Barranc del Lladre	Pou de la Font Jordana
Barranc del Povet de la Marca	Riu Cervol
Barranc del Riu de la Font de la Roca	Riu de la Sénia
	Toll de les Vaques

Vies de comunicació

Camí d'Ulldecona	Camí del Pla de la Bassa
Camí de la Creu Negra	Camí dels Bandejats
Camí de les Milantes	Camí dels Camps
Camí de Morella	Camí dels Molins
Camí de Rossell	Camí dels Racons
Camí de Sant Mateu	Camí dels Rajos
Camí de Sant Rafel	Camí Nou
Camí de Traiguera a Rossell	Carretera de Canet a les Planes i a la Sénia
Camí del Mas d'en Coll	Carretera de Canet lo Roig a Xert
Camí del Mas d'en Cruella	Carretera de la Jana
Camí del Mas de la Fam	Carretera dels Pals
Camí del Molí de l'Hospital	Carretera de Sant Rafel del Riu
Camí del Perelló	

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Canet lo Roig
Caseta del Corral dels
 Carnissers
Mas d'Amat
Mas d'en Coll
Mas d'en Cruella
Mas d'en Sanç
Mas d'en Sanç de Baix
Mas de Barceló
Mas de Felicià

Mas de la Fam
Mas de Passavant
Mas de Pedra-seca
Mas del Pla d'en Jover
Mas del Pla de la Bassa
Mas del Sord
Mas dels Xeros
Molí d'en Figuera
Molí de Canet
Molí de Manc

Partides i paratges

l'Horta de la Font d'en Solà
la Cova Alta
la Foia
la Serra
les Basses
les Bavestes
les Canaletes
les Canals
les Cantruelles
les Comes
les Deveses
les Ermites
les Fontanelles
les Gotelleres
les Llacunes
les Llobateres
les Lloses
les Milantes
les Planes
les Planes de Dalt
les Planes de les Creus Negres
les Rambletes
les Riba-roges
les Roureres

les Sorts
lo Barranc dels Lloms
lo Bosc Negre
lo Coll de la Jana
lo Corral de les Ferreres
lo Corral dels Carnissers
lo Corral d'en Bel
lo Mas del Caque
lo Pla de Martí
lo Pla d'en Figueres
lo Vilagròs
los Barrancs
los Boverals
los Camps
los Fonollars
los Fontanals
los Freginals
los Montes
los Palaus
los Perellons
los Plans
los Pous
los Presérens
los Puntals

los Racons
los Rajos
los Regalls
los Termes de Canet
los Tossals

los Triadors
los Vilarets
los Vinyets
Mala Terra

Altres llocs d'interés

Calvari
Camp de Futbol Les Comes
Cementeri

Ermita de Santa Isabel
Molló dels Tres Termes
Olivera del Notari

Presència humana

